

Løyland slår fast at i løpet av hollender-tiden utviklet Norge seg til å bli "en stor og selvstendig trelasteksportør og, ikke minst, en stor og selvstendig sjøfartsnasjon" (s. 55). Hun spør: Hva betydde hollendertiden i den sammenheng? Skal perioden sees som en læretid for de brede lag av folket? En demokratisk, folkelig periode da folk på egen hånd skaffet seg kompetanse av ulike slag fra verden utenfor? Vår rolle som trelasteksportør er best undersøkt. Men kanskje er det gjort mindre ut av skogsarbeiderne enn av skogeierne. Langt mindre vet vi om sjøfarten i disse grunnleggende årene. I hollendertiden var Amsterdam viktigste hyremarked for norske sjøfolk. Norsk sjøfartshistorie om denne eldre perioden ble skrevet i 1920-årene! Mye forskning pågår i Nederland i dag som er relevant også for utviklingen av norsk sjøfart med blant annet digitalisering av mannskaps-lister, der norske sjøfolk forekommer i store antall.

Ulike handlingsmønstre kan kopieres og krysse grenser. Mennesker, ideer, begreper, varer, teknologier, institusjoner, nettverk, språk, kultur, handlingsmønstre krysser grenser uten at vi kan observere forløpet så presist. Internasjonal migrasjon og demokratisk utvikling har gjort oss i stigende grad oppmerksom på enkeltaktørens bidrag til samfunnets utvikling. Historisk endring kommer ikke bare ovenfra med staten som dørvakt. Vi forstår den nasjonale utvikling bedre når vi ser den i samspill med verden utenfor og som resultat av enkeltmenneskers handlinger, impulser og observasjoner. Sosiale prosesser er tett forbundet med konkrete relasjoner mellom mennesker. Hollendertiden er et rikt transnasjonalt laboratorium for å undersøke spesifikt hvordan kulturtrekk krysser grenser i tidlig moderne tid, og enkeltindividers rolle innenfor dette samspillet.

Sølvi Sogner

Eljas Orrman & Jyrki Paaskoski (eds.), *Vanhan Suomen arkistot – Arkiven från Gamla Finland*, Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 1385/Tieto, Arkistolaitoksen toimituksia 13 (Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 2012). 400 pp.

Vanhan Suomen arkistot – Arkiven från Gamla Finland is a comprehensive overview on the administrative history of the area which is known as the Old Finland, *Vanha Suomi* or *Gamla Finland* in Swedish. This is the area that Russia gained from Sweden in the Great Northern War (1721) and the Russo-Swedish war (1743). In 1812 the area was joined to the Grand Duchy of Finland. This thoroughly bilingual (Finnish-Swedish) book offers extensive and long-awaited information about the archive material of the area. The book starts with a 150-page chapter, written by Jyrki Paaskoski about the administrative history of the area (*Vanhan Suomen hallintohistoria – Gamla Finlands förvaltningshistoria*). The next chapter is Eljas Orrman's study about the archive material on the Old Finland in the National Archive of Finland and the Provincial Archive in Mikkeli (St Michel). These are the two main archive institutions that hold the material related to the Old Finland. The third and largest part of the book is written by Eljas Orrman, Jari Oinonen, Eila Salo and Matti Walta, and it gives a rigorous overlook about the materials concerning the Old Finland.

During the last few years, the year 1809 and its aftermath have been remembered both in Finland and Sweden. Less studied and remembered is the fact that a part of today's Finland was ruled by Russia from the years 1721 and 1743 onwards. Jyrki Paaskoski starts his chapter about the administrative history from the year 1710, which is very well justified. Vyborg (Viipuri, Viborg), for example, was conquered by Peter the Great in 1710. Paaskoski has five subchapters. The chronological order of this chapter causes some reiteration, but on

the other hand, chronological order highlights the fluid nature of the Russian administration during the eighteenth century.

Besides being a report of the administrative history, Paaskoski's chapter is a meritorious historical study about the Old Finland and its history. With its endnotes, the chapter offers a good opportunity to deepen one's knowledge about the area. Paaskoski brings forward new knowledge that is, for example, based on his previous studies about the nobility of the Old Finland (pp. 94–97), the school system (pp. 130–135), and military recruitments (pp. 135–138). In the final, fifth, subchapter he discusses the joining of the Old Finland to the Grand Duchy of Finland, which took place in 1812. The credits of Jyrki Paaskoski's chapter are hidden in the final; he shows why and how the Old Finland has been seen as a victim of the "arbitrary" Russian administration until the area was "restored" to Finland. This view, which was born and cherished for the needs of the newborn Finnish state in the early twentieth century, Paaskoski knocks down at the end of his chapter. He shows that in the Old Finland, the typical eighteenth-century multinational empires' administrative culture was used. Therefore, this area was not an exceptional one or exceptionally unfortunate, but extraordinary in its multinationalism, even progressive in some cases. A good example for the progressivity is the school system, developed and built up during the reign of Catherine II.

The second part of this book consists of Eljas Orrman's chapter about the materials concerning the Old Finland in the National Archive of Finland and in the Provincial archive of Mikkeli (*Vanhan Suomen asiakirja-aineistot Kansallisarkistossa ja Mikkelin maakunta-arkistossa – Handlingarna rörande Gamla Finland i Riksarkivet och S:t Michels Landsarkiv*). The title of this chapter is somewhat misleading, because Orrman also writes about the materials that are kept in the Russian archives. These materials can also be found in

the appendixes 2 and 3. In his chapter Orrman illustrates the disposal mechanisms over the decades, concerning the material of the Old Finland. This illuminates the sporadic nature of the materials divided into different archives.

The third part of this study (*Vanhan Suomen virastot ja muut arkistonmuodostajat sekä niiden arkistoaineistot – Ämbetsverken och övriga arkivbildare i Gamla Finland samt deras arkivmaterial*) is written by several authors; this chapter contains a full index record of the archives of the Old Finland. First there is a presentation of the administrative organization of the area. When thinking about the archival studies, this part of the book is the most traditional one. However, the authors of this part of the book are well informed about the administrative organs and their functions, and this shows throughout their work. A good example of this is the chapter about the police (*Kaupunkien poliisiviranomaiset – Polismyndigheterna i städerna*); it exposes the actual work of the policemen. At the end of this part, there is an index of the private archives in Old Finland; these archives are seldom used by Finnish historians. In this part of the book there is also an index about the document collections and separate documents, including the maps and atlases that have been collected during the decades.

Of all the appendixes in this book, Appendix 7 should especially be noted. It is a short chapter (*Saksa virkakielenä Vanhassa Suomessa – Tyska som ämbetsspråk i Gamla Finland*) about the German language used by the administration in the Old Finland, written by Erkki Kuujo. With this appendix the notion of Jyrki Paaskoski is enforced; during the eighteenth century the Old Finland was attached by its administration to other multinational empires in Europe.

This study is not only a long-awaited record of the source material and archives, but it can also be viewed as the twenty-first-century

historians' opening concerning the history of the Old Finland. Especially Jyrki Paaskoski should be credited for the latter. In the future, the researchers will hopefully continue to study the Old Finland because there is plenty of hardly ever used material in Finland as well as in Russia, as we now know.

Ulla Ijäs

Mattias Pirholt, *Metamimesis: Imitation in Goethe's Wilhelm Meisters Lehrjahre and Early German Romanticism* (Rochester NY: Camden House, 2012). 220 s.

I förra numret av denna årskrift recenserade undertecknad den av Mattias Pirholt redigerade antologin *Constructions of German Romanticism: Six Studies/Konstruktionen der deutschen Romantik: Sechs Studien* (Uppsala, 2011). Antologin var en delstudie, förarbete, i det av Vetenskapsrådet finansierade projektet "Metamimesis. Ideologi och representation i tidig tysk romantik". Projektets övergripande syfte är att revidera bilden av övergången från upplysningstidens klassicism till den tidiga tyska romantiken genom att betona kontinuiteten mellan den klassicistiska estetiken och romantiken. I och med monografen *Metamimesis* fullbordas i någon mening detta projekt.

Metamimesis tar utgångspunkt i romantikens representationsteori. Det har ett värde i sig eftersom de flesta andra ansatser till jämkningar mellan upplysning och romantik har skett utifrån ett dedikerat upplysningsperspektiv (till exempel Martin Lamm och Thomas Bredsdorff). Pirholts analys sker bland annat med avstamp i Manfred Engels (*Der Roman der Goethezeit*, 1993) teser om den romantiska romanens idealistiska och anti-mimetiska orientering – teser som Pirholt delvis reviderar. Verket består av fem huvudkapitel. Det första kapitlet innehåller en genomgång

av romantikens mimesisbegrepp, särskilt i relation till den romantiska romanen. De följande kapitlen är vikta åt fallstudier ägnade i tur och ordning Goethes *Wilhelms Meisters Lehrjahre* (1795–1796), Friedrich Schlegels *Lucinde* (1799), Novalis' *Heinrich von Ofterdingen* (1802) och Clemens Brentanos *Godwi* (1801). I fallstudierna skärskådas romanerna i ljuset av författarnas respektive estetiska skrifter och traktat samt mot bakgrund av romantikens romanteorier.

Den romantiska estetiken har, med Wolfgang Preisendanz klassiska formulering, beskrivits som ett "avsteg från principen om naturimitation". Enligt detta traditionella perspektiv grundar sig den romantiska poetiken på konstnärens autonoma skapande (*poesis*) och utgör på så vis ett uppror mot upplysningens mimetiska estetik. Genom sin analys visar Pirholt att den dominerande tendensen i 1700-talets estetik, med inbegrepp av den tidiga romantiska estetiken, är en konstruktiv dialektik mellan produktion (*poesis*) och reproduktion (*mimesis*). Varken den klassicistiska eller den romantiska estetiken försökte emellertid strikt åtskilja dessa poler, utan försökte i stället utforska hur produktion och reproduktion kunde interagera i den litterära framställningen. 1700-talets estetik och poetik försökte inte skilja mellan liv och dikt, utan försökte i stället aktivt transformera liv till konst och konst till liv, så kan en av Pirholts slutsatser sammanfattas.

Studien följer romantikens omtolkning av och relation till mimesisbegreppet. I förgrunden finns romantikens säregna förening av mimetiska och självreflexiva praktiker – grepp som syftar till att understryka att den mimetiska representationen äger rum inom ett verks metapoetiska sfär och därigenom gestaltar förutsättningarna för sin egen gestaltning. Den plats eller skärningspunkt där det romantiska verkets självreflektiva praktiker kring den mimetiska representationens möjligheter och begränsningar utspelas, kallar Pirholt för